

Tervise- ja tööministri määruste muutmise määruse seletuskiri

1. Sissejuhatus

1.1. Sisukokkuvõte

Vabariigi Valitsuse 19. märtsi 2020. a korraldusega nr 83 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“ lisandus meetmete nimekirja „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014–2020“ prioriteetse suuna 2 „Sotsiaalse kaasatuse suurendamine“ Euroopa Regionaalarengu Fondi (edaspidi ERF) meetme 2.4 „Kättesaadavate ja kvaliteetsete tervishoiuteenuste tagamine tööhõives püsimise ja hõivesse naasmise suurendamiseks“ tegevuse 2.4.2 „Investeeringute toetamine tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed tervishoiuteenused“ (edaspidi *meetme tegevus 2.4.2*) eelarvesse 1 327 571 eurot ERFi toetuseks tervise- ja tööministri 13. märtsi 2018. a määruse nr 5 „Tervisekeskuse kaasajastamine“ § 7 punktis 2 nimetatud toetatava tegevuse (esmatasandi tervishoiuga võrgustunud kaasajastatud üldhaigla ehitamine maakondliku tervisekeskuse loomiseks ehk Viljandi haigla maakondlik tervisekeskus) toetuse summa suurendamiseks.

Valitsuskabineti 29. septembri 2020 nõupidamisel (päevakorrapunkt nr 2, otsus 5) otsustati näha ERFi perioodi 2014–2020 vahenditest ette ülebroneering 12 miljonit eurot Viljandi haigla maakondliku tervisekeskuse (ERFi meetme tegevus 2.4.2) ja 12 miljonit eurot Põhja-Eesti Regionaalhaigla (edaspidi PERH) psühhiaatriakliiniku (Z-korpus, ERFi meetme tegevus 2.4.1) projektide täiendavaks rahastamiseks (ERF toetus) ning ülebroneeringute katteks suunata hiljem erinevatel asjaoludel kasutamata jäävad vahendid ja tagastuste laekumised. Muudatused kinnitati Vabariigi Valitsuse 19. novembri 2020. a korraldusega nr 145 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“.

Lisaks on ERFi meetme tegevuse 2.4.2 eelarves vabu vahendeid, mistõttu on esmatasandi tervisekeskuse projektidel võimalus põhjendatud juhtudel taotletud toetuse summat suurendada.

Eeltoodust lähtuvalt tehakse muudatused järgmistes määrustes:

- 1) tervise- ja tööministri 27. märtsi 2015. a määrus nr 18 „Haiglavõrgu pädevuskeskuste kaasajastamine“;
- 2) tervise- ja tööministri 13. märtsi 2018. a määrus nr 5 „Tervisekeskuste kaasajastamine“.

1.2. Määruse ettevalmistaja

Määruse ja seletuskirja on koostanud Sotsiaalministeeriumi nutika arengu toetamise osakonna peaspetsialist Marilin Sternhof (tel 626 9136, marilin.sternhof@sm.ee).

Määruse juriidilise ekspertiisi on teinud Sotsiaalministeeriumi õigusosakonna õigusnõunikud Lily Mals (626 9333, lily.mals@sm.ee) ja Gerly Lootus (626 9328, gerly.lootus@sm.ee).

Määruse on keeleteimetanud Rahandusministeeriumi ühisosakonna dokumendihaldustalituse keeleteimetaja Virge Tammaru (tel 626 9320; virge.tammaru@fin.ee).

1.3. Märkused

Määrus ei ole seotud muu menetluses oleva eelnõuga ega isikuandmete töötlemisega isikuandmete kaitse üldmääruse tähenduses.

2. Määruse sisu ja võrdlev analüüs

Määrus koosneb kahest paragrahvist.

Paragrahviga 1 muudetakse tervise- ja tööministri 27. märtsi 2015. a määruse nr 18 „Haiglavõrgu pädevuskeskuste kaasajastamine“ § 8 lõiget 2, mille kohaselt on ERFi toetuse maksimaalne

summa SA Tartu Ülikooli Kliinikumi (edaspidi TÜK) projektide puhul 23 400 000 eurot ja PERHi projektide puhul 35 400 000 eurot.

Muudatuse eesmärk on vastavusse viia PERHi projektide maksimaalne toetuse summa, TÜKi projektide maksimaalne toetuse summa ei muutu. Muudatus tugineb Vabariigi Valitsuse 29. septembri 2020. a otsusel suunata ERFi ülebroneeringuga 12 miljonit eurot meetme tegevuse 2.4.1 eelarvesse PERHi psühhiaatrikliiniku rajamiseks. Muudatus on vajalik määruse §-s 11 nimetatud investeeringute kava muutmiseks, peale mida on PERHil võimalik esitada rakendusüksusele (Riigi Tugiteenuste Keskus, edaspidi RÜ) taotluse rahuldamise ja vastavaks tunnistamise otsuse muudatustaotlus taotletud toetuse summa suurendamiseks.

Paragrahviga 2 tehakse muudatused tervise- ja töministri 13. märtsi 2018. a määruses nr 5 „Tervisekeskuse kaasajastamine“.

Punktiga 1 muudetakse määruse § 21 lõike 3 sõnastust. Jäetakse välja viide Vabariigi Valitsuse 8. septembri 2016. a korraldusele nr 301 „Euroopa Regionaalarengu Fondi meetme 2.4 tegevuse 2.4.2 „Investeeringute toetamine esmatasandi tervisekeskuste infrastruktuuri tõmbekeskustes, tagades kättesaadavad ja mitmekülgsed esmatasandi teenused” investeeringute kava kinnitamine“. Tegemist on määruse alusel toetust saanud ja investeeringute kavasse kinnitatud esimese taotlusvooru projektidega. Muudatuse tulemusena on kõikidel investeeringute kavasse arvatud esmatasandi tervisekeskuse projektide toetuse saajatel võimalus põhjendatud juhtudel ja võrdsetel alustel toetuse summat suurendada kuni määruse lisa 2 sätestatud toetuse maksimaalse summani nimistuga perearstide arvu kohta, maakondliku tervisekeskuse projekti toetuse saajal on võimalus toetuse summat suurendada kuni määruse lisa 2 sätestatud maksimaalse summani.

Muudatuse eesmärk on:

- anda esmatasandi tervisekeskuse projektide elluviimiseks toetuse saajatele võimalus projekti kallinemise korral taotletud toetuse summat suurendada selliselt, et see oleks kooskõlas projektiga planeeritud perearsti nimistutega. See tähendab, et ka need toetuse saajad, kes investeeringute kava koostamise taotluse esitamisel nii esimeses kui ka teises taotlusvoorus ei taotlenud maksimaalset toetuse summat määruse lisa 2 järgi, saavad võimaluse seda tagant järele teha. Eelduseks on, et toetuse summa vastavusse viimisel perearsti nimistute (sh ka perearstita nimistud, kus Terviseameti otsusega on kinnitatud ajutine asendaja) arvuga, on toetuse taotlemine kooskõlas üldarstiabi osutamise ruumide ehitamiseks või rekonstrueerimiseks vastavalt tervise- ja töministri 29. oktoobri 2015. a käskkirjas nr 163 sätestatuga ning kõik projektiga planeeritud nimistud on eellepingutega kaetud;
- täiendavalt toetada maakondliku tervisekeskuse projekti elluviimist. Muudatus tugineb Vabariigi Valitsuse 19. märtsi 2020. a ja 19. novembri 2020. a korraldusele, mille kohaselt lisandub ERFi meetme tegevuse 2.4.2 eelarvesse 13 327 571 eurot (ERF toetus).

Taotletud toetuse summa suurendamiseks peavad investeeringute kavasse kinnitatud projektide toetuse saajad esitama RÜ-le taotluse rahuldamise ja vastavaks tunnistamise otsuse muudatustaotluse.

Kui projektile on tehtud või tehakse finantskorrektsioon, väheneb selle võrra ka toetuse maksimaalne summa.

Punktiga 2 kaotatakse määruse § 21 lõike 4 punktis 1 sätestatud erisus Tallinna piirkondlikus tõmbekeskuses asuvatele esmatasandi tervisekeskustele. Muudatuse tulemusena on Tallinnas asuvate esmatasandi tervisekeskuse projektide toetuse saajatel võimalik nimistuga perearsti (sh ka perearstita nimistud, kus Terviseameti otsusega on kinnitatud ajutine asendaja), kellega on sõlmitud eelleping, lisandumisel esmatasandi tervisekeskusesse taotletud ERFi toetuse summat suurendada. Lisanduva perearstiga (st üldarstiabi osutava äriühinguga, kelle kaudu nimistuga perearst või perearstita nimistu ajutine asendaja üldarstiabi osutab) peab olema sõlmitud eelleping, mis tuleb koos taotluse rahuldamise otsuse muutmise avaldusega RÜ-le esitada. Kehtima jääb põhimõte, et toetust saab taotleda ainult lisanduvate üldarstiabi osutamise ruumide ehitamiseks

või rekonstrueerimiseks kooskõlas tervise- ja tööministri 29. oktoobri 2015. a käskkirjas nr 163 sätestatuga.

Punktiga 3 tunnistatakse kehtetuks määruse § 21 lõige 6, mis viitab esimese taotlusvooru tulemusena investeeringute kavasse arvatud esmatasandi tervisekeskuse projektidele. Muudatus on seotud eelnõu § 2 punktiga 1.

Punktiga 4 suurendatakse määruse lisas 2 määruse § 7 punktis 2 nimetatud toetatava tegevuse toetuse maksimaalset summat. Muudatus tugineb Vabariigi Valitsuse 19. märtsi 2020. a ja 19. novembri 2020. a korraldusele, mille kohaselt lisandub ERFi meetme tegevuse 2.4.2 eelarvesse 13 327 571 eurot (ERF toetus), et täiendavalt toetada Viljandi maakondliku tervisekeskuse projekti elluviimist.

3. Määruse vastavus Euroopa Liidu õigusele

Määrus on vastavuses Euroopa Liidu õigusega.

Määruse koostamisel on arvestatud järgmiste Euroopa Liidu õigusaktidega:

- 1) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Euroopa Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ning Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- 2) Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1304/2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006.

4. Määruse mõjud

Määruse jõustumisel on positiivne mõju PERHi psühhiaatriakliinikule, Viljandi maakondlikule tervisekeskusele, Tallinna linna piirkondlikus tõmbekeskuses asuvatele esmatasandi tervisekeskustele ning nendele toetuse saajatele, kelle esmatasandi tervisekeskuse projekti abikõlblikkuse lõppkuupäev ei ole saanud ja kes ei ole investeeringute kava koostamise taotluse esitamisel taotlenud maksimaalset ERFi toetuse summat kooskõlas planeeritud perearstide arvuga.

Muudatused ei laiene ERFi meetme tegevuse 2.4.1 teise toetuse saaja TÜKi projektidele ning PERHi Y-korpuse projektidele. Samuti ei laiene muudatused ERFi meetme tegevuse 2.4.2 esmatasandi tervisekeskuse projektidele, mille abikõlblikkuse lõppkuupäev on saanud.

Muudatuste tulemusena täiendava ERFi toetuse andmine ei ole riigiabi, sest:

- esmatasandi tervisekeskustele antav täiendav toetus ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust ega konkurentsi ning tegevusel on üksnes kohalik mõju;
- PERHile ja Viljandi Haiglale antav täiendav toetus ei mõjuta liikmesriikidevahelist kaubandust, vaid mõjutab üksnes kohalikku konkurentsi;
- HVA haiglad ei tegele haigekassast rahastatavaid riiklikke tervishoiuteenuseid rahastamislepingute alusel osutades majanduslikku laadi tegevusega ega tegutse seega ELTLi artikli 107 lõike 1 tähenduses ettevõtjatena ning HVA haiglate riiklik rahastamine rahastamislepingute alusel ei võimalda HVA haiglatel lisateenuseid ristsubsideerida ega anna neile seega eelist (Euroopa Komisjoni ametlik seisukoht 12.11.2020).

ERFi meetme tegevuste 2.4.1 ja 2.4.2 eelarve muudatuste aluseks on:

- Vabariigi Valitsuse 19. märtsi 2020. a korraldus nr 83 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“, millega lisandus ERFi meetme tegevuse 2.4.2 eelarvesse 1 327 571 eurot Viljandi haigla maakondliku tervisekeskuse projekti täiendavaks toetamiseks ning

- valitsuskabineti 29. septembri 2020 nõupidamise (päevakorrapunkt nr 2, otsus 5) otsus näha ERFi perioodi 2014–2020 vahenditest ette ülebroneering 12 miljonit eurot Viljandi haigla maakondliku tervisekeskuse (ERFi meetme tegevus 2.4.2) ja 12 miljonit eurot PERHi psühhiaatriakliiniku (Z-korpus, ERFi meetme tegevus 2.4.1) projektide täiendavaks rahastamiseks (ERFi toetus). Ülebroneeringute katteks suunatakse hiljem erinevatel asjaoludel kasutamata jäävad vahendid ja tagastuste laekumised. Muudatused kinnitati Vabariigi Valitsuse 19. novembri 2020. a korraldusega nr 145 „Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse meetmete nimekirja“ kinnitamine“.

Programmiperioodi lõppedes välisvahenditest rahastamise lõppemisega seotud kulused riigieelarvesse ei planeerita, sest infrastruktuuri kaasajastamise projektide elluviimise tulemusena on projektid kokkulepitud eesmärgi täitnud. Juhul kui ERFi meetme tegevuse 2.4.1 või 2.4.2 toetuse saajad esitavad lisataotlused edasisteks tegevusteks või omafinantseeringu tagamiseks, ei ole see määrustes sätestatud tegevuse osa. Vabariigi Valitsus võib, kuid ei pruugi esitatud ja tulevikus esitatavaid taotlusi kinnitada. Ehitatavate ja rekonstrueeritavate taristute ülalpidamise kulud kaetakse toetuse saajate omatuludest, tervishoiuteenuseid rahastab Eesti Haigekassa Vabariigi Valitsuse 13. detsembri 2018. a määruse nr 116 „Eesti Haigekassa tervishoiuteenuste loetelu“ alusel.

5. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

6. Kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu esitatati eelnõude infosüsteemi kaudu kooskõlastamiseks Rahandusministeeriumile ja Riigi Tugiteenuste Keskusele ning arvamuse avaldamiseks rahvastiku tervise arengukava juhtkomiteele, Eesti Perearstide Seltsile, Eesti Haiglate Liidule, Eesti Linnade ja Valdade Liidule, Eesti Haigekassale ja Terviseametile.

Rahandusministeerium ja Riigi Tugiteenuste Keskus kooskõlastasid eelnõu vaikimisi märkusteta. Eesti Haigekassal ettepanekuid ei olnud. Rahvastiku tervise arengukava juhtkomitee liige Eero Merilind esitas oma arvamuse, mille Sotsiaalministeerium võttis teadmiseks, kuid tehtud ettepanekutega ei arvestanud. MTÜ Eesti Perearstide Seltsi arvamused võttis Sotsiaalministeerium samuti teadmiseks, sh ettepanekud teha ERFi meetme tegevuse 2.4.2 vahenditest täiendavaid investeeringuid esmatasandi digiarenduste võimestamiseks.